

Nr 388.

Av herr **Holmbäck**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till tryckfrihetsförordning m. m.

I proposition nr 230 med förslag till tryckfrihetsförordning m. m. föreslås vissa ändringar i boktryckeriernas skyldighet att avlämna arkivexemplar till biblioteken.

Enligt nu gällande tryckfrihetsförordning äro boktryckerierna skyldiga att insända arkivexemplar »av allt tryck, som levererats från boktryckeri inom riket», dock ej av »tillfällighetstryck», varmed förstås sådant för biblioteksändamål oanvändbart tryck som »adresskort, etiketter, blankettryck, emballagestryck, visitkort, notifikationer ävensom därmed jämförliga tryckalster».

I den nu framlagda propositionen föreslås en utvidgning av de kategorier tryckalster, som undantagas från leveransplikten. Sålunda föreslås *dels* att skyldigheten att insända arkivexemplar ej skall avse »bild- eller tillfällighetstryck» (kap. 4 § 7), *dels* att med »tillfällighetstryck» skall förstås även »affärstryck» (kap. 4 § 10).

Termen »bildtryck» är även med den definition, som gives i 4 kap. 10 §, oklar och tånjbar och kan medföra, att för biblioteken värdefulla bilder och planscher undandragas leveransplikten. Bibliotekens planschsamlingar erhålla sina förvärv till största delen just genom boktryckeriernas leveranser av bildtryck. Planschsamlingarna utgöra viktiga delar av bibliotekens bestånd och leverera ett oundgängligt källmaterial för forskningen inom olika forskningsgrenar, konsthistoria och andra. På grund härav böra stadgandena om undantag från leveransplikten ej utvidgas till att omfatta »bildtryck» utan såsom hittills endast gälla »tillfällighetstryck». För ernående av önskad klarhet torde begreppen »bildtryck» och »tillfällighetstryck» böra definieras i skilda stycken i lagtexten.

Även »affärstryck» är ett oklart begrepp, varmed dock enligt gängse språkbruk torde avses hela den vidlyftiga produktionen av tryckalster, årsberättelser, priskuranter, kataloger o. d., som utgivnas av affärsidkare. Erfarenheten visar att bibliotekens samlingar av berättelser från bolag och banker är ett ej sällan anlitat material för forskningen, särskilt i ekonomisk historia. Även kataloger och priskuranter utgöra ett viktigt material för belysande av gångna tiders kulturella och ekonomiska förhållanden. Givetvis måste materialet sovrans för att icke i onödan tynga samlingarna, men denna sovring bör ske inom biblioteken enligt där gällande principer och traditioner. Det skulle därför vara till uppenbar skada, om leveransplikten av dylikt tryck skulle äventyras. Man torde kunna tveka om riktigheten av departementschefens uttalande (prop. s.

156), att det icke torde bereda biblioteken några större svårigheter att i önskvärd omfattning förvärva visst affärstryck på annat sätt; biblioteken sakna nämligen möjligheter att följa vilka affärstryck utgivas i landet. Orden »annat affärstryck» synas därför böra utgå ur lagtexten (kap. 4 § 10).

Över huvud torde det icke ha anförts något starkare skäl varför man i nu förevarande hänseenden skulle ändra reglerna i den gällande tryckfrihetsförordningen. Stadgandena i den nya tryckfrihetsförordningen torde, i vad det gäller boktryckarnas leveransskyldighet, redan på denna grund böra utarbetas i nära anslutning till den gamla tryckfrihetsförordningens föreskrifter, vilka både boktryckare och bibliotek äro vana att tillämpa. Varken boktryckarna eller biblioteken ha framställt erinringar mot de gällande stadgandena, under det att tvärtom från samtliga de tre stora biblioteken erinringar gjorts mot de nya reglerna.

På grund av vad ovan anförts får jag hemställa,

att riksdagen ville antaga såsom vilande sådan lydelse av förslaget till tryckfrihetsförordning, att från boktryckeriernas leveransplikt undantages endast tillfällighetstryck och alltså icke även bildtryck (4 kap. 7 § sista stycket) samt att därvid begreppet tillfällighetstryck bestämmes så, att därunder icke faller sådant tryck, som i Kungl. Maj:ts förslag kallas »annat affärstryck» (4 kap. 10 §).

Stockholm den 18 maj 1948.

Å. Holmbäck.
